

NOTAT

Dato: 30.01.2023

Til: Nærings- og fiskeridepartementet, Klima- og miljødepartementet

Kopi:

Fra: Finans Norge v/ Idar Kreutzer

Innspill til stormøte om sirkulær økonomi

Takk for muligheten til å komme med innspill knyttet til departementenes stormøte om sirkulær økonomi.

Viktigste utfordringer for finansnæringen

Reparasjoner og utforming av produkter

Myndighetene må legge til rette for et velfungerende marked for reparasjon der forbrukere i større grad velger reparasjon foran nye kjøp, samtidig som det er lønnsomt for leverandører å tilby reparasjonstjenester. Leverandør- og verdikjeder må bygges slik at det er mulig og ønskelig å reparere, og det må tilbys tilstrekkelig med både volum og bredde av reparasjonstjenester.

Reduksjon av eller fritak fra avgift eller moms er et mulig tiltak for å bidra til å bygge dette markedet. Myndighetene bør også se på reglene for regnskap og avskrivning, for å sikre at verdier ivaretas på best mulig måte og forlenger innsatsfaktorenes levetid.

Produkter burde designes og utformes på en måte som gjør at de er egnet for eller lar seg reparere. Det foreligger for få standarder innenfor design og utforming av byggematerialer. Det er også viktig at produkter utformes i en materialkvalitet som muliggjør reparasjon. I tillegg burde produkter være designet og utformet slik at reparasjon kan gjennomføres hos enhver leverandør av reparasjonstjenester, ikke bare hos merkeverksted eller lignende.

Skadeforebygging og unngåtte skader

Unngåtte skade er et av de tiltakene med størst miljømessig og økonomisk gevinst. Derfor er det viktig at myndighetene jobber for å fremme skadeforebyggende tiltak, og legge til rette for at både bedrifter og privathusholdninger kan redusere risikoen for skadehendelser.

Slike skadeforebyggende tiltak bør reguleres i større grad enn i dag, for å legge til rette for større grad av standardisering og lik markedspraksis. Et eksempel er forebygging av vannskader, som utgjør et stort volum av skadehendelser og kostnader, men er mindre regulert enn for eksempel skadeforebygging knyttet til brannskader. Regulering om krav til for eksempel vannsensorer, membran og tørrsluk, ville bidratt til skadeforebygging og mindre materialbruk. Eiendomsutbyggere bør ha krav om å gjennomføre tiltak som hindrer overvann og vann på avveie ved oppføring av nybygg. Med manglende regulering er det ofte kostnadshensyn som blir prioritert i byggefasen.

Avfallshåndtering og gjenvinning

En levedyktig sirkulær økonomi krever bedre og mer kontrollert avfallshåndtering. Dette er spesielt viktig innenfor næringer og sektorer med store utfordringer knyttet til lineære prosesser, som for eksempel bygg- og anleggsnæringen. Større grad av gjenvinning, resirkulering og gjenbruk av byggematerialer er avgjørende for å lykkes med å skape en sirkulær norsk økonomi.

Myndighetene bør sørge for registre eller lignende for materialer, for å øke muligheten for å overvåke materialer og spore bruken av disse. I tillegg burde det være strengere krav til gjenbruk av tyngre bygningsmaterialer som betong, for å hindre at dette går til deponering.

Generelt må avfall, spesielt elektrisk avfall, som samles inn og sorteres gå til faktisk gjenvinning, resirkulering og gjenbruk, ikke ulike former for dumping utenfor Norges grenser.

Eksempler fra forsikringsbransjen:

Bildeler og -reparasjoner

Forsikringsbransjen ser at det på nyere biler (yngre enn fem år) brukes en lavere andel av brukte deler. Det samme gjelder for reparasjon ved merkeverksted sammenlignet med ikke-merkeverksted. For de største bilmerkene med lavest andel brukte deler, er det først etter at bilen er blitt åtte år at merkeverkstedene bruker brukte deler. Tallene og erfaringene viser at det er policyer og/eller holdninger til de største bilmerkene som er avgjørende for andelen av brukte deler. Garanti, kvalitet, marginer og logistikk er vanlige forklaringer for å ikke benytte brukte deler.

Elbiler er en egen problemstilling, blant annet fordi det er moms på elbildeler, men ikke på selve bilen (opp til en gitt prisgrense). Tidligere var skadegrensen for ny bil 60 prosent av bilens verdi, og mange skadesaker var på verdier over dette. En samlet forsikringsbransje har derfor økt grensen fra 60 til 80 prosent. Det bidrar til mer reparasjon og gjenbruk.

Reparasjoner av mobiltelefoner

Forsikringsbransjen ser en stor økning i antallet mobilskader, med en nær dobling de siste fem årene. Beregninger tilsier at produksjon av én smarttelefon medfører et utslipp på 110 kg CO₂. Ved å reparere reduseres utslippet med hele 88 kg CO₂ per telefon. 84 prosent av kundene oppgir at de ønsker å reparere heller enn kjøpe ny når de får vite utslippstallene.

Forsikringsbransjen jobber med leverandører og innkjøp for å redusere tiden reparasjonene tar, slik at kunden raskere får tilbake sin mobiltelefon. Det bidrar ytterligere til at kundene velger reparasjon foran nykjøp, og støtter den sirkulære delen av verdikjeden knyttet til produksjon av mobiltelefoner

Gjenbruk av bygningsdeler og byggematerialer

Forsikringsbransjen bidrar for å etablere verdikjeder for ombruk av byggevarer. For eksempel har Gjensidige sammen med selskaper innen byggenæringen inngått samarbeid med Sirkulær Ressurssentral AS (SRS). SRS skal legge til rette for etablering av et fungerende marked for brukte byggevarer i stor skala, med mål om å etablere Europas største ombrukssentral med et rikt utvalg av brukte byggevarer. Målet gjøre brukte byggevarer like lett tilgjengelige som nye ved å samle dem på et fysisk sted, som i form og uttrykk ikke skal skille seg fra andre typiske byggevareresentraler.

Forsikringsbransjen kan bidra til mer ombruk i byggenæringen, både gjennom å levere brukte byggevarer fra demontering av skadde bygningsdeler, samt ved å benytte tiltak som gjenbrukte materialer til gjenoppbygging der det er aktuelt. Det betyr at forsikringsselskapene kan få økt lønnsomhet gjennom reduserte kostnader knyttet til avfallsdeponering samt mulighet for rimeligere materialer i skadeprosesser – i tillegg til å stimulere næringsutvikling som bidrar inn i en sirkulærøkonomi.